

SVERIGES FÖRSTA DESIGNTIDSKRIFT

FORM

HETA FORMGIVARPAR
OM SKAPANDET & LUSTEN

NU BYGGER
JONAS BOHLIN
SITT DRÖMHUS

SEX &
DESIGN

12

värstingar
Det bästa från
designskolorna

MONICA FÖRSTERS
häfriga italienare

STORT REPORTAGE

ÄLSKADE
KURBITS

NR 6 AUGUSTI 2008

PRIS: 59KR 55NOK
Interpress 0349-06
Returvecka 37

7 388034 905908

Italiska formgivare har skapat många av våra designklassiker, till exempel UPS av Giancarlo Piretti för B&B Italia, Achille Castiglioni's lampa Aso för Flou, Stolen Mezzadro av Achille and Pier Giacomo Castiglioni för Zanotta, Piaggio scooter Vespa, Ettore Sottsass skrivmaskin Valentine för Olivetti.

DEN ITALIENSKA DESIGNKRISEN

Vespa, Superleggera, Algol, Sacco, Valentine, Divisumma, Up, Carlton, Bobby 3... Italien har producerat och sålt fler ikoniska designprodukter än någon annan nation sedan 1950-talet och ändå står de nu inför en identitetskris när de etablerade formgivarna går ur tiden och få arvtagare står att finna.

Text: JOHANNA AGERMAN

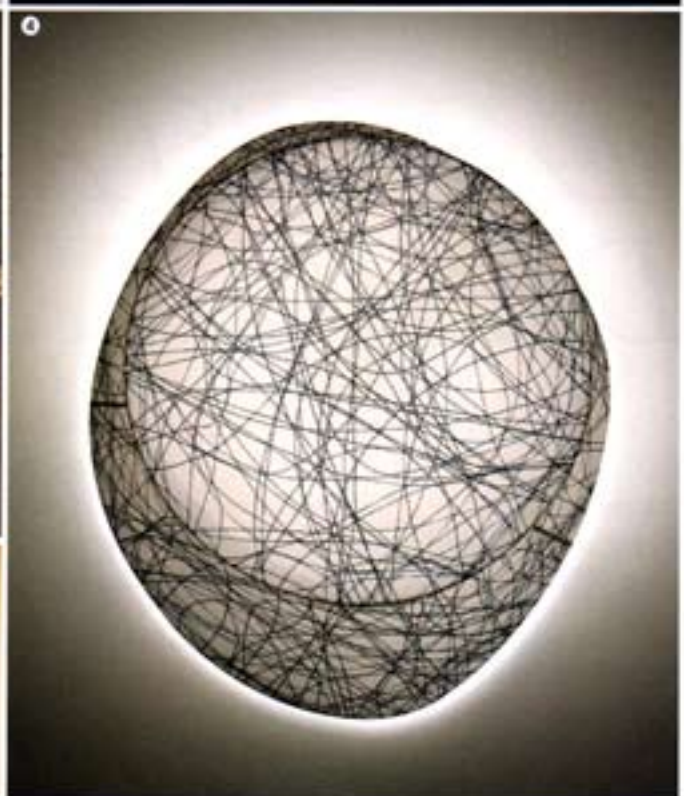
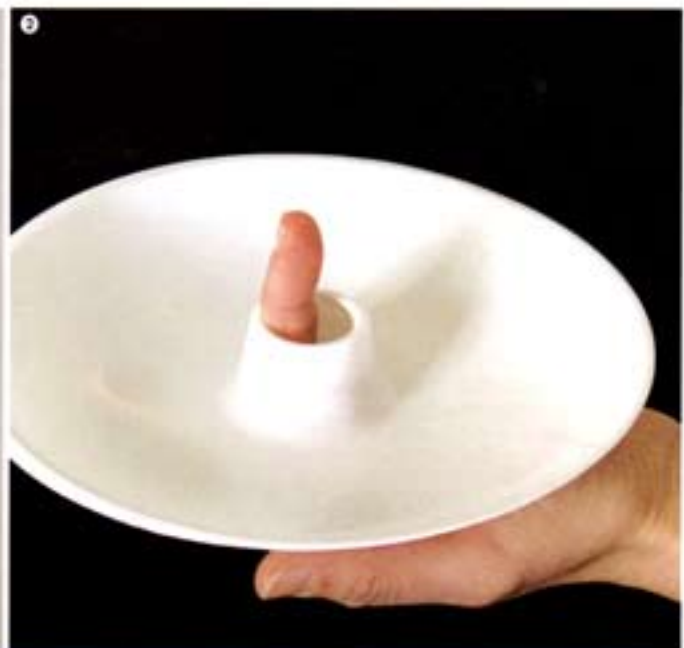
1900-talets designhistoria har många milstolpar. Utställningen *Italy, new domestic landscape* på MOMA i New York 1972 var en viktig sådan. Det var då det gjordes klart för världen vilka otroligt stora steg Italiens designindustri hade tagit sedan andra världskrigets slut. Kanske viktigare än så var att utställningen markerade slutet på 1950-talets väna och lättsmälta modernism, som dominerades av USA och Skandinavien, och början på ett mer radikalt och experimentellt uttrycksätt som nådde sin kulmen i 80-talets Memphis. På detta var italienarna experter. Nu var det inte längre Eames och Aalto som formade idealen för hemmets interiör utan Ponti, Magistretti, Zanuso och Sottsass.

ITALIENS NUVARANDE VÄRLSDOMINANS inom möbelproduktion har således sina rötter i efterkrigstiden. De flesta av de mest etablerade tillverkarna som Cassina och Moroso började som småskaliga och familjeägda möbelproducenter efter andra världskrigets slut. Deras produktion bidrog till 1950-talets återuppbyggnad av Italien då fokus sattes på att skapa goda och välinredda hem till massorna. Domus dåvarande redaktör Ernesto Roger skrev 1947: »Det är frågan om att skapa smak, teknik och moral, och de är inriktade mot samma mål – att

bygga ett samhälle.» Ingen annan nations möbelindustri kan idag tävla med den italienska i styrka. Kvantitativt så har den stora draken Kina gått om, men kvaliteten står Italien fortfarande för. De 2 200 företag som är medlemmar av Federlegno-Arredo, Italiens handelsorganisation för möbeltillverkare, ackumulerar tillsammans runt 40 miljarder euro varje år, med B&B Italia i täten som den största oberoende designproducenten i världen.

Federico Fellini var, liksom designboomen, del av den italienska kulturexpansionen under efterkrigstiden. Scen ur filmen *Ginger & Fred*. Fellini instruerar Marcello Mastroianni.

Piantina, utomhuslampa av Joe Velluto för Luce Pura.

»ITALIEN uppmärksammar inte sina unga designers, och mycket beror på att fokus fortfarande ligger på de gamla MÄSTARNA.»

TROTS DETTA SÅ kan Italiens designindustri sägas stå inför en identitetskris. En identitetskris som kan representeras av ytterligare en milstolpe i designhistorien: Ettore Sottsass död i december 2007. Världen förlorade då inte bara en av sina mest intressanta och utmanande designers men italiensk design gick miste om en av sina viktigaste frontfigurer. Framgången för Italien som designnation berodde på de starka band som knöts mellan producenter och formgivare, något som Herald Tribunes designkritiker Alice Rawsthorn poängterade i samband med Sottsass död. »Designföretagen var mer villiga att ta risker förr i tiden, att låta en designer utvecklas och växa, men nu vill samma företag ha färdiga produkter från början, utan rum för utveckling».

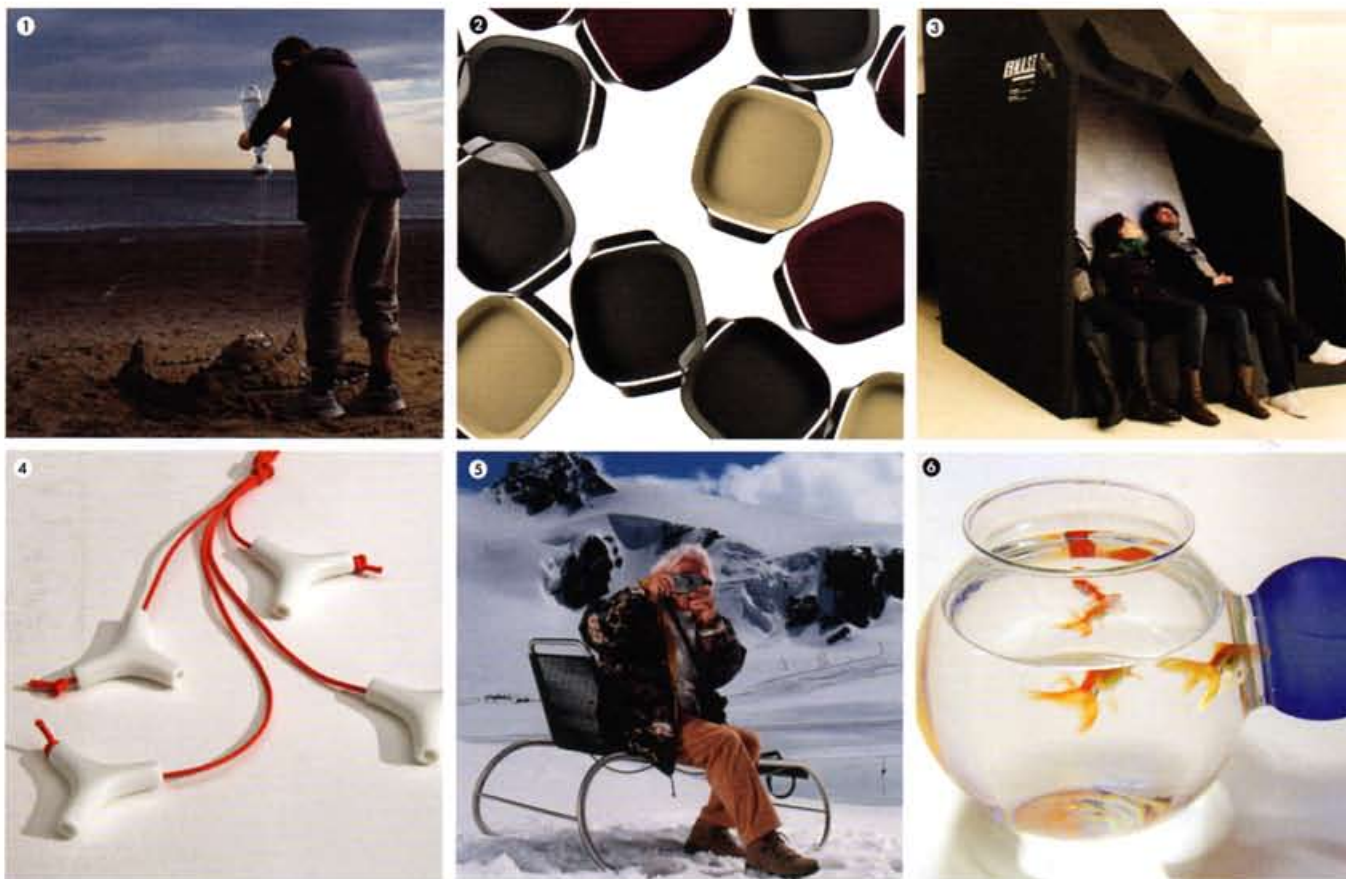
Mellan 1945 och 1980-talet var kontakterna mellan industri och formgivare i Italien så starka att producenterna nästan enskilt jobbade med italienska namn, men sedan 1980-talets globalisering har dessa företag till större och större skala börjat jobba med internationella designers. Så när den äldre generationen av mästare som har dominerat italiensk designestetik i närmare 50 år nu går bort, med få italienska formgivare som arvtagare, ser framtiden oviss ut för Italiens designidentitet.

– Italien uppmärksammar inte sina unga designers, och mycket beror

på att fokus fortfarande ligger på de gamla mästarna, säger Piers Roberts från engelska Designersblock. De bestämde sig därför för att lägga fokus på unga italienska designers vid sin Milanoutställning tidigare i år. Här märktes framförallt Alice Rosignoli med lamporna Tall och Tiny och Marcella Foschi som arbetar med att skapa nya former och funktioner för gamla material, såsom hennes plånböcker av gamla kassetband.

NÅGRA VECKOR INNAN Sottsass gick ur tiden öppnade Triennale Design Museum i Milano, det första museet av sitt slag i Italien.

- 1 The Last one, askkopp av Nadia Biavaschi och Alessandro Camilli för Industreal.
- 2 (Fuc)King Plate av Joe Velluto.
- 3 Utställning för Coin Casa i Milano 2007. Av Joe Velluto.
- 4 Wagashi Wire, lampa av Luca Nichetto. Foto Massimo Gardone.
- 5 Tall och Tiny av Alice Rosignoli.
- 6 Clouds, lampa av Doodle för Industreal.

»Ingen annan nations möbelindustri kan idag tävla med den italienska i styrka. Kvantitativt så har den stora draken Kina gått om, men kvaliteten står Italien fortfarande för.»

Det var ännu en viktig milstolpe, men en som gjorde väldigt lite väsen av sig.

– I Milano hade man pratat om nödvändigheten av ett designmuseum i minst 50 år. Det hade redan mästaren Gio Ponti påkallat. Öppningen av Triennialens Design Museum fyller därmed ett tomrum och erbjuder staden, men också övriga Italien, en unik plats där man kan spåra historiska händelser i det moderna samhället, säger museets chef Silvana Annicchiario. Hon påpekar också att museet inte är till för att konservera det förflutna. Det är inget mausoleum för designkonst, utan en levande organisation som undersöker den italienska designen både i dåtid, nutid och framtid. Och framtiden för italiensk design ser positiv ut enligt Annicchiario.

– Den gyllene tidsåldern för italiensk design och dess "maestri" är definitivt över för de sociala, ekonomiska och politiska förhållandena i Italien idag är så förändrade. Därför är det svårt att göra en faktisk jämförelse mellan nu och då.

Designmuseets första utställning, som närmast kan ses som en prolog då den visades innan museet hade öppnats, ägnade sig just åt samtida italiensk design.

– Utställningen visade tveklöst att en ny och stark generation av italienska formgivare är på intåg, men dagens designer har andra skäl

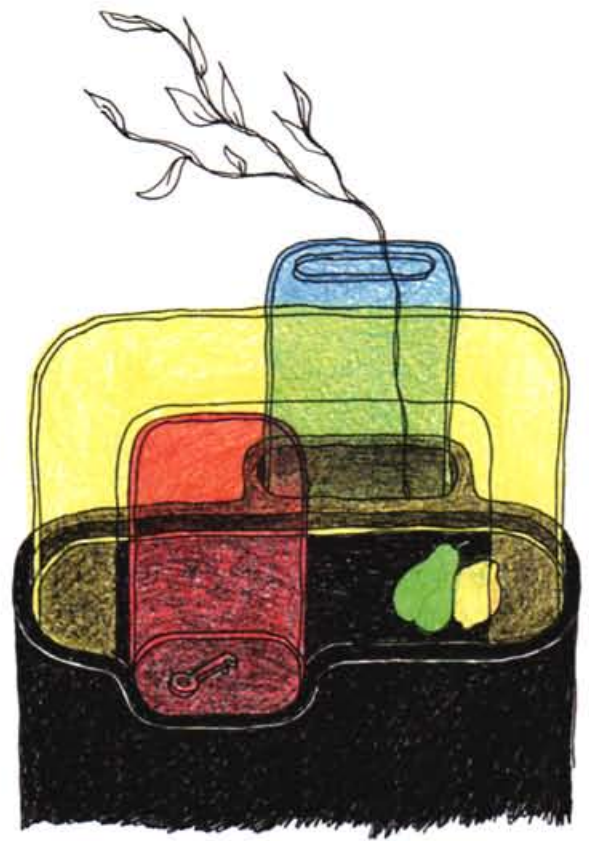
för sin existens. Idag handlar det om att designa för nya livsproblem som frågan om säkerhet och miljöhot.

I utställningen, där produkterna symboliskt presenterades på ett löpande band, uppmärksammades bland andra Joe Velluto med sin bärbara dusch – ett duschmstycke som kan sättas på en vattenflaska, Luca Nichetto och Carlo Tinti med alltiallo-lampan Jerry och Massimiliano Adamis vars textilklädda stol Sharpei för Cappellini lanserades i Milano i våras.

- 1 Saver, portabel dusch för PET-flaskor. Av Joe Velluto för Coro. Foto: Ramak Fazel.
- 2 Stripe, bricka av Luca Nichetto för Italesse. Foto: Massimo Gardone.
- 3 M.A.S.T. installation av Joe Velluto
- 4 Stardust, smycke av Christopher Coombes och Cristiano Giopato för Industreal.
- 5 SnowChair, släde av Joe Velluto.
- 6 Do not disturb, Fiskskål med privat "rum" för fiskarna i form av en bubbla. Design Joe Velluto.

Supernova, Lampa av Ferruccio Laviani för Foscarini.

BRITTSKE INDUSTRIDESIGNERN George J. Sowden kom till Milano 1969 för att jobba med Ettore Sottsass och han ser Italiens nuvarande dilemma ur ett perspektiv som liknar Annicchiaricos.

– Man får inte glömma att Magistretti, Castiglioni och Sottsass alla jobbade i ett land som var i behov av återuppbyggnad. De arbetade därför för ett politiskt projekt, deras design var en ideologi, de ville alla skapa ett bättre samhälle. Krisen, som inte bara italiensk design står inför, är därför ideologisk.

Förutom att driva sitt eget designföretag är Sowden också verkställande direktör för Industreal, ett nytt italienskt initiativ som försöker återinföra en tro på ideologi inom design. Det var tre av Sowdens anställda som drev fram en utställning som representerade idéer och tankar istället för säljande produkter, som nu ligger till grund för Industreal.

– Att alltid behöva tänka på säljbarheten dödar kreativiteten och därför chansen att finna nya uttrycksätt, menar Sowden.

Från början var alla Industreals medarbetare boende i Milano, men efter den första utställningen *In Dust We Trust* 2004 var intresset från utomstående formgivare så stort att deras medarbetare kommer från länder så vitt skilda som Island och Australien. Men det internationella nätverket till trots så sker Industreals produktion hos lokala italienska hantverkare och produkterna är därför mestadels utformade i traditionella hantverksmaterial som porslin, glas och trä och i liten skala. Kanske är det just så som framtiden för Italiens designindustri ser ut? Småskalig och familjeägd, tillbaka till sina rötter. Det och mycket annat diskuteras i Triennale Design Museums invigningsutställning vars titel *Che cos'è il design italiano* frågar »vad är italiensk design?». Svaret på den frågan känns ytterst viktigt i en tid då Italien återigen ifrågasätts och utvecklar sin designidentitet.

Donges, glas av Ionna Vautrin och Guillaume Delvigne för Industreal.